

Nr 478.

Av herrar **Helén** och **Widén**, om utredning av formerna för bedömningen av studentexamensproven med sikte på censorsinstitutionens avskaffande.

Det nuvarande systemet med censorer vid studentexamen har ersatt tidigare inträdesprov vid universiteten. Genom att följa och granska de muntliga proven vid avläggande av studentexamen har de fungerande universitetsprofessorerna fullgjort uppgiften att bevaka det högre undervisningsstadiets intressen av en godtagbar kunskapsnivå hos studenterna.

Vissa svårigheter har på senare år kännetecknat rekryteringen av professorer för censorskadern. Sedan universitetsprofessorernas löneställning för några år sedan avsevärt förbättrades har flera av de pedagogiskt mest engagerade och därför som censorer lämpligaste universitetsprofessorerna dragit sig undan censorssysslan. Beträffande dem som åtar sig uppdraget gäller med all sannolikhet att de efter ett ansträngande läsår knappast förmår ägna censorsuppdraget ett optimum av intresse.

Censorskadern har bl. a. av dessa skäl under senare år rekryterats även utanför universiteten. Därmed har det historiska skälet för censorsinstitutionens bevarande i viss mån bortfallit.

Kvar står enligt vår uppfattning alltjämt två skäl. Det ena är önskvärdheten av likformiga krav över hela landet vid studentexamen, det andra elevernas rimliga önskan att vid detta viktiga tillfälle ej vara hänvisade till en enda lärares omdöme vid fastställande av betyget i ett visst ämne.

Med kännedom om den omsorg skolöverstyrelsen och läroverkens kollegier numera ådagalägger i syfte att nå enhetlig och rättvis bedömning av abiturienternas prestationer förefaller oss det förstnämnda skälet mindre starkt. De anvisningar, som utfärdas för bedömande av examensproven, torde redan nu spela en större roll för skapandet av verklig likformighet i fråga om betygskraven än vad censorsinstitutionen gör.

Vad slutligen gäller den psykologiska betydelsen av att den examensförrättande läraren utsättes för kontroll av en utomstående torde denna för vissa elever vara en realitet. Frågan är emellertid om inte denna trygghetskänsla kan skapas genom ett utvidgande av det medbedömar-system som i viss utsträckning gäller vid examensprovns avläggande. Ett sådant system skulle utan tvekan kunna utbyggas till en för stats-

verket betydligt billigare kostnad än den som nu ådrages detta genom censorsinstitutionen.

En mindre del av de medel som därigenom frigöres skulle enligt vårt förmenande kunna användas till organiserande av en föreläsningsverksamhet i gymnasiets högsta ring under medverkan av intresserade och för en sådan verksamhet lämpade universitetsprofessorer. Det obestriddiga värde som ligger förenat med kontakten mellan läroverkens och universitetens lärare skulle på detta sätt onekligen bättre tillvaratas än genom den samvaro under delvis pressande former, som kan uppkomma vid studentexamen. Samtidigt skulle gymnasisterna vid en lägligare tidpunkt än själva examen få en viss, låt vara obetydlig, uppfattning om universitetsstudiernas inriktning och karaktär.

Med stöd av det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en snar utredning av formerna för bedömningen av studentexamensproven med sikte på censorsinstitutionens avskaffande.

Stockholm den 27 januari 1954.

Gunnar Helén.

A. Widén.
